

# SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO

Převod materiálu  
Pokorný Petr

## VSTUPNÍ VERŠ

Žalm 86,4-5 Vlejš do duše svého služebníka radost, k tobě, Panovníku, pozvedám svou duši,  
neboť ty jsi, Panovníku, dobrý a nabízíš odpustění; ke všem, kdo tě volají, jsi nejvyšší milosrdný.

## LITURGICKÉ ČTENÍ

Sk 2,1-6

## KATECHETICKÉ POZNÁMKY

### *1. klíč. pojmy, dobové a text. souvislosti:*

- Vyprávění navazuje hlavně na první část oddílu. Vám, kteří budete s dětmi probírat celou kapitolu, doporučujeme přidržet se navržených osnov, které rozvinete podle katechetických poznámek, zejména v části „úskalí textu“.

– povaha zvěsti knihy Skutků apoštolských: základním záměrem knihy Skutků není vypsát historii vzniku a růstu církve (rozhodně má tato kniha daleko k pozitivistickému pohledu na minulost, jaký je do značné míry vlastní nám) – ale ujistit křesťanské společenství téti generace, že s ubíhajícím časem se nevzdaluje moci Kristova díla. Čas, časový rozvrh, postup hraje v kompozici Sk velkou roli (viz 1,6–8). Událost Ježíše Krista nepředstavuje pro autora (Lukáše) jednorázovou či niternou záležitost. Vysvobozující přítomnost Kristova díla se rozvíjí v čas, nabývá podoby “džin” spásy.

– letnice– druhý ze tří velkých izraelských svátků, sedm týdnů – tj. 50 dní po Velikonocích. (viz Lv 23.15nn, Dt 16.19n). Byla to slavnost “díkůinění” za sklizeň pšenice, především se při ní připomínal dar Zákona – Tóry. Tento dar stvrzoval nezvratnost “velikonočního” vyvedení z Egypta a trvalost Božího rozhodnutí vést a přivést lid izraelský ke svobodné budoucnosti v zemi zaslíbené. Do tohoto předorysu “zakresluje” Lukáš svatodušní událost.

– seslání Ducha svatého – událost džin spásy– ujednická pospolitost, soustředěná ne-li uzavřená (viz J 20,19) na jednom místě, je náhle navštívena Duchem svatým. Dar Ducha svatého přichází jako nenadálá, náhlá událost. Příznaky, které tuto událost doprovázejí (zvuk jako víchr, ohnivé jazyky, naplnění Duchem) chtějí zřetelně tenáťm napovědět, do jakých souvislostí dar Ducha svatého patří – mezi události džin spásy, do řady neekaných mocných činů Božích. Pokud jde o ujednky – výsledkem této události jsou jejich otevřená ústa – začali mluvit rozmanitými jazyky (v.4). Jejich pospolitost, dosud soustředěná na sebe a na minulost, je najednou nově nasměrována – k lidem okolo, se slovy kázání. Přiblížení zvěstování o Ježíši se teď díky tomu všemu může vydat uprostřed džin tohoto světa dál.

– konkrétní příznaky daru Ducha Svatého– viditelné a slyšitelné úkazy jsou jen znamením vlastního divu. Víchr je znamením Ducha. V hebrejštině i řeštině jsou “vítr”, “dech” a “duch” vyjádřeny stejným

výrazem. Jde o “událost vanutí”, která otevírá možnost naděje a života tam, kde pro takovou možnost nebyl prostor (viz Ez 37,1nn). Ohnivé jazyky jsou, tak jako jinde v Písmu, znamením ?lov?kem nevyžádané a ne?e-kané Boží p?ítomnosti, svatého d?je (Ex 3,2n nebo 19,18). Rozd?lení ohnivých jazyk? vyjad?uje, že každý ze zú?astn?ných má podíl na témž Duchu. Jiné jazyky (v.4) je sice dvojzna?ný pojem, pod nímž lze rozum?t bu? glosolalii (mluvení ve vytržení ducha) nebo mluvení r?znými jazyky, další vypráv?ní (vv. 7–11) však rozhodn? po?ítá se srozumitelností apoštolského projevu.

– dalšími sv?dky této události jsou zbožní muži pobývající na svátky v Jeruzalém?. Toto množství lidí je událostí Ducha shromážd?no a vyvedeno z míry. Událost daru Ducha t?mto lidem otevírá mysl i uši – a oni slyší – s velkým úžasem (v.6. a 8.). Prvním výsledkem seslání Ducha je tedy všeobecný rozruch, vykojenost (v.12). Novou rovnováhu p?íb?h získává ve chvíli, kdy se Petr postaví a za?ne kázat (v. 14). Duch nevyvolává bezb?ehý chaos, nekon?ící zmatek ?i trvalou nejistotu – ale uprost?ed stereotyp? víry uprostrá?uje tomu, aby lid Boží s novou naléhavostí zaslechl zv?st Písma (v.17–21.25b–28.34b–35) a evangelium o vzk?íšení a vít?zství uk?ižovaného.

– kniha Skutk? je zároveň sbírkou kázání Petra, Št?pána a Pavla. Evangelista Lukáš v t?chto kázáních (a jejich starozákonních op?rných bodech) zachytil rozmanitou podobu prvok?es?anského pohledu na Ježíše Krista. Zasazuje tyto rozmanité christologie do jednoho p?íb?hu – ne proto, aby je “u?esal”, pod?ídil zestej?ujícím oficiálnímu u?ení – ale aby dohromady podaly co nejpln?jší výpov?? o tom, který spole?enství víry otevírá cestu ?asem – o Ježíši Kristu.

## 2. úskalí textu:

– neulpívejte u vn?jší popisnosti. Barvitě lí?ení, doprovázející událost daru Ducha svatého, není skute?ností “fotografovatelnou” (podobn? zv?st o vzk?íšení Ježíše Krista), náleží mezi nedokazatelné jevy a události – proto je p?ipomenuto již autorem Skutk? apoštolských, že n?kte?í vn?jší pozorovatelé považovali apoštoly za opilé a nikoli za obdarované Duchem svatým. Zejména starším d?tem p?ipome?te, že ve Skutcích je více p?íb?h?, kde se hovo?í o p?sobnosti Ducha svatého, a že práv? ony p?íb?hy napoví, že Duch svatý zp?sobuje porozum?ní mezi t?mi, kte?í si dosud nerozum?li (Sk 11,1-18) V 11. kapitole se p?ipomíná, že Duch svatý je dán i lidem pohanského p?vodu. Napl?uje se tak zaslíbení proroka Joela, citované práv? v 2,17: “sešlu svého Ducha na všechny lidi”. Duch svatý tedy není dar jen pro apoštoly – podobn? je obdarován Št?pán (7,55); sestupuje na všechny p?ítomné pohany i Petra (10,44); apoštolé se odvolávají na rozhodnutí Ducha svatého (15,28); apoštola Pavla Duch svatý nutí jít do Jeruzaléma (20,22); Pavel sv?d?í o tom, že Duch svatý ustanovuje ur?ité muže za biskupy – strážce v jednom sboru (20,28); dokonce Ducha svatého autor skutk? chápe jako dar, který p?sobil již na proroky: “Duch svatý dob?e pov?d?l vašim p?edk?m ústy proroka Izaiáše” (Sk 28,25). Ve vý?tu aktivit Ducha bychom mohli pokračovat dál. Upozorn?te d?ti, že Duch svatý se nikdy nestal trvalým vlastnictvím n?koho – vane, kam chce a na koho chce. Nestává se trvalou “vlastností” n?koho, že by byl trvale “osvícený”, trvale “ctnostný” – alespo? bibli?tí sv?dci si takovou troufalost nedovolují, aby svázali Boží p?sobnost natrvalo s ur?itým ?lov?kem nebo skupinou lidí. Duch svatý p?sobí svobodn? a nelze ovšem pochybovat, že p?sobí. Nebylo by proto dobré ze seslání Ducha ve Sk 2 ud?lat “neopakovatelnou” záležitost jednoho dne a n?kolika privilegovaných jedinc?, kterým my nesaháme ani po kolena. O p?sobnosti Ducha svatého vypráv?li i naši p?edch?dci ve ví?e. Jedním ze sou?asných sv?dk? je autor písn? “Prosba” (S 278) - “P?ij? již, p?ij?, Duchu stvo?iteli”. Zazpívejte si tuto píse? a vysv?tlete si jednotlivé prosby písn?, v?etn? aktuálního d?razu, že Duch svatý sbližuje národy: u?í nás tomu, do ?eho se nám nechce (Sk 11,3). Duch svatý zp?sobuje sbližování mezi lidmi, národy. P?estáváme se dívat na jiné národy, uprchlíky, azylanty ?i p?íslušníky jiných náboženství jako na podivné a mén?cenné. Duch svatý tedy není n?co, co bylo darováno jen apoštol?m. Duch svatý p?sobí stále a také p?sobí stále tímto oby?ejným a srozumitelným zp?sobem. Scéna ve Sk 2 za?azuje událost seslání Ducha do “správných sou?adnic víry”, nechce ohromit pou?ovou zázra?ností ?i náboženskou nekonven?ností. Je ovšem t?eba, aby s plnou naléhavostí zazn?lo, že vskutku jde o zalíbenou událost posledních dn? (v.17), o událost rozhodující platnosti. Obsahem tohoto “dne Pán?” (v.20) není ovšem ani víchr, ani ohnivé jazyky, ani mluvení rozli?

nými jazyky – ale záchrana těch, kdo vzývají jméno Pán? (v.21.36). Jde o záchranu, která se projevuje tím, že apoštolé vytvářejí otevřené společenství, které pak dovede nejen kázat, ale být i pomocí potřebným. Jde o začátek “období”, o němž hovořil těsně před popravou i Ježíš – “as, kdy se naplní zaslíbení proroků: “blaze těm, které nikdy nerodily a nekojily” (L 23,29).

– líčení Skutků není psanou normou, podle které jedině poznáme, kde je u díla Ježíš Kristus – velké poety uvěřivších, uzdravování, zázraky atd. Tyto příznaky dění Ducha svatého nejsou zázračnými děkazy, laciné ohromujícími – ale upozorují na souadnice, do kterých působí církev patřící, tj. naplnění mesiášských zaslíbení.

Mluvení “ve vytržení” (v. 4) není doslovný překlad, ale výkladový doplněk, který chce snad podtrhnout závažnost a darovanost celé události – nesmí být však zaměřován s náboženským vytržením (extází), které je obecně známým náboženským jevem (nejen v křesťanství) a jehož lze dosáhnout velmi prostými způsoby - dechovým či jiným cvičením, monotónním, rychlým a rytmickým opakováním stále stejných slov, pomocí omamných látek atd.

- jsou opilí (2,13) - uředníci a uřednice - všichni shromáždění měli dojem, že vidí něco, co obvykle není vidět a byli jistě radostní. Chovali se jako ti, kdo mají radost. Vzbuzovali tím pozornost a jistě se mohlo vnějším pozorovatelům zdát, že vidí něco neobvyklého. Velmi tvrdou obranou těch, kteří se setkávají s něčím neobvyklým, a přitom se jim zdá, že v náboženském i politickém životě už všechno viděli a všemu rozumí, je odsudek, pomluva, opovržení. Znevažují to, čemu nakonec přece jen nerozumí. Proto uřednice a uředníci slyší na svou adresu posměch: “Jsou opilí”. Velmi podobně zesměšňovali někdy Ježíše, dokud žil. Posmívali se mu, že je žrád a pijan (L 7, 34). Ježíšova sociální vstřícnost byla znevažována. Jeho překonání společenských předsudků o náboženské a kulturní nečistotě některých lidí bylo označeno za asociálnost, nemravnost.

### 3. Metodické pokyny k obrázku

Děti si mohou obrázek složit na začátku. V tom případě se jich ptejte, jak na něj působí složený a jak rozložený, kdy je smutnější, kdy veselejší, v čem ta změna asi je a co je k tomu asi potřeba. Obrázek pak můžete využít při názorném vyprávění. Děti si mohou obrázek také vybarvovat během vašeho vyprávění a složit si ho nakonec, jako zdůraznění základního motivu příběhu.

### 4. pomůcky:

*Obrázek kazatelny v kostele. Pracovní listy – Evangelia ? 34 (rozvíjí motiv bábelského neporozumění a svatodušní možnosti komunikace)*

*Pracovní listy – Skutky ? “D” – Svatodušní svátky (skládanka vhodná zejména pro mladší děti.)*

### 5. motivace uvedení do příběhu:

*Otázka pro mladší a střední školní věk:*

Byli jste už někdy tak smutní, skleslí nebo unavení, že vám nebylo do něčeho? Kdy to bylo? Pomohlo vám, když vás někdo potěšil (rodina, kamarád)?

*Otázka pro starší školní věk:*

Kdy se vám stalo, že jste “neměli co říct”? (např. při zkoušení ve škole, po smutné příhodě, která se stala kamarádovi, při nenadálém překvapení). Co vám pomohlo “najít slova”?

## 6. osnovy vyprávění:

a) osnova pro mladší střední školní věk:

- I. Motivace
- II. Shromáždění bratři a sestry jsou obdarováni - hukot Ducha svatého
- III. Reakce shromáždění – údiv i posměch
- IV. Petr odkazuje na prorocká zaslíbení
- V. Velikonoční události – naplnění zaslíbení
- VI. Otázka oslovených a Petrova odpověď

c) osnova pro starší školní věk:

- I. Motivace
- II. Učedníci čekají na pokyn ke svědectví - čekají na jednom místě
- III. Někteří slyší hukot, někteří vidí ohňové jazyky, někteří jsou udiveni
- IV. Nenadálý dar Ducha svatého otevírá ústa
- V. Nenadálý dar Ducha svatého shromažďuje posluchače, někteří žasnou, jiní se posmívají
- VI. Petr vysvětluje, co se děje - káže o Ježíši Kristu a zve k víře
- VII. Shromáždění je zasaženo apoštolským slovem

## VYPRÁVĚNÍ

### I. SHROMÁŽDĚNÍ BRATŘI A SESTRY JSOU OBDAROVÁNI

O slavném židovském svátku se sešli první Ježíšovi stoupenci, bylo jich na sto dvacet. Najednou se jich zmocnilo něco, co přišlo tak, jako když zavane vítr. Ztratili strach, který se jich zmocnil po Ježíšově smrti na kříži, a v jejich srdci se zrodila touha mluvit: Což nám srdce nehořelo? (L 24,32).

### II. DUCH OTVÍRÁ ÚSTA KE SVĚDECTVÍ O BOŽÍCH SKUTCÍCH

Mluvili jistě o tom, co pro ně znamenal Ježíš, o tom, co dělal a co evangelista Lukáš napsal v první knize svého díla. Jakkoli se o tom píše v tomto oddílu, ptáme tu, že mluvili o velkých skutcích Božích (v.11).

### III. U?EDNÍCI MLUVÍ R?ZNÝMI JAZYKY A LIDÉ ROZUM?JÍ

To zvláští, ?emu se lidé nejvíce diví, je skute?nost, že a?koli lidé, které malá skupinka k?es?an? (tehdy si ještě k?es?ané ne?íkali, byli to Ježíšovi stoupenci) oslovila, mluvili r?znými jazyky, všichni rozum?li tomu, co jim k?es?ané ?íkali. Nevíme p?esn?, jak si to vyprav?? p?edstavoval. Nejspíš tak, že Ježíšovi žáci (v ?eské tradici se jim ?íká „u?edníci“) mluvili svou rodnou ?e?í aramejštinou, ale s židy z ciziny se domluvili. Tedy ne tak, že by se najednou nau?ili ty cizí jazyky. Že to vyprav?? blíže nevysv?tuje, to jen ukazuje, že není tak d?ležit?é, jak k tomu došlo. Hlavn? záleží na tom, co k?es?ané pov?d?li ostatním žid?m o Ježíšovi (sami p?ece byli také židé, podobn? jako Ježíš) a že jim všichni rozum?li.

### IV. DUCH SVATÝ SJEDNOCUJE

Ti, kdo to ?etli, si jist? vzpomn?li na staré vypráv?ní o stavb? babylónské v?že. Tehdy se lidé prý cht?li vyvýšit nad Boha a stav?li v?ž, která by sahala až do nebe. Ale nakonec se nedorozum?li. B?h jim podle toho vypráv?ní zmátl jazyky a lidé se rozd?lili na r?zn? mluvící kmeny a národy. R?zné jazyky jsou velkým b?menem. Za našimi hranicemi bydlí národ, kterému ?íkáme N?mci. Za?alo se jim tak ?íkat proto, že se s nimi nedorozumíme. Lidem proto p?ipadali jako n?mí, byli jiní než ti, kte?í jejich slov?m rozum?li a kterým proto ?íkali Slované. S n?mými (s N?mci) bylo t?žko se domluvit. A co teprve, když lidí spolu mluvit necht?jí! Jenže v tom dnešním p?íb?hu se n?jak domluvili všichni. Nešt?stí, které se odvozovalo od stavby babylónské v?že, bylo napraveno, za?íná mizet.

### V. SJEDNOCUJÍCÍM MOMENTEM JSOU BOŽÍ SKUTKY

Pro? to p?ekonali? Takové ne-dorozum?ní se nedá napravit jinak než tak, že lidé jsou spole?n? zaujati velkým d?ním, v tomto p?ípad?: že odhalí to, k ?emu je vede B?h sám. Potom se domluví. O tom mluvil Petr ve své ?e?i, která je vypsána v druhé ?ásti této kapitoly.

Okolní sv?t tomu nerozumí, podezírají všechny nadšené a zaujaté lidi z toho, že nejsou normální. Jako k?es?ané mluvíme v této souvislosti o Duchu svatém, který v lidech vyvolává touhu po Bohu a zároveň umožňuje, abychom se domluvili s druhými lidmi.

Skute?nost, že k?es?ané se dovedou spolu navzájem domluvit, je zárukou jednoty sv?ta, za?átkem nad?je a modelem spolupráce.

To si p?ipomínáme o svatodušních svátcích, padesát dní po Velikonocích.

### MODLITBA

Pane Bože, dej a? poznáme, co je pro náš život nejd?ležit?jší. D?kujeme, že Ježíš nám ukázal to, co je dobrým lidským životem. Rádi bychom se domluvili s ostatními lidmi, abychom jim ukázali na ?em záleží. Dej, abychom se p?ed lidmi nestyd?li za to, co je nám radostí a oporou. Amen

podn?ty pro rozhovor:

– která biblická událost se stala překážkou v komunikaci? (stavba v?že = byli jednotní v ?e?i i ?inech  
- Gn 11,1 - byli totálně sjednoceni a zachrán?ni byli rozptýlením - diasporou)

– které cizince, mluvící jinými jazyky, znáte? Bylo v jejich zemích zvsťováno evangelium? Byla do jejich jazyka přeložena Bible?

– víte, kdo se v sou?asnosti stará o překlad Bible do r?zných jazyk?? Víte, kterou část Bible překladaelé obvykle zpřístup?ují nejdříve?

– o kom se říká, že je obdařen duchem, pop?. že je to veleduch?

– víte, že nap?. i král Saul byl obdařen Božím duchem, a také lidem připadalo, že je jako opilý?  
Mluvil apoštol Petr jako opilý?

– jak si představujete ?lov?ka obdařeného Duchem svatým? Co dovede? – ml?et; má na všechno odpov??; poád mluví a mluví; dovede se vždycky a kv?tnat? pomodlit; dovede rozluštit každou záhadu; je nejchytřejší a nejrozumnější; skládá písni?ky a básn?; píše dopisy, knihy, články do novin; zná se se všemi fará?i; umí kázat i v televizi; umí druhým naslouchat; zpívá; vypráví; u?í; modlí se; kreslí p?kné obrázky k biblickým příbě?m; fotografuje; ?te si pravideln? z Bible; každého “pou?í” n?jakým biblickým citátem, umí hodn? cizích jazyk? - je tlumo?níkem; je radostný; sedí v koutku a do ni?eho se neplete, protože medituje; stále se modlí a vyk?ikuje; dovede druhé usmí?it; snaží se koordinovat diakonickou práci s uprchlíky a církvemi, sleduje situaci v cizích zemích - na jiných kontinentech a finan?n? pomáhá pot?ebným, aj.

Znáte n?jakou biblickou postavu, která n?kterou z předcházejících ?inností d?lala? Zkuste navrhnout, kterou z ?inností by mohli d?lat apoštolé, kdyby žili v naší dob?.

– pamatujete si, kdo byli první poslucha?i apoštola Petra a jaké byl on národnosti?

- najd?te si ve zp?vníku písni?ky o Duchu svatém a zkuste vyzkoumat, co zp?sobuje Duch svatý, k ?emu nás vede. (Nebo je to zcela nesrozumitelná záležitost, kterou není zapotřebí se zabývat?)

Odkaz na pracovní list

[Svd Sslání Ducha svatého](#)

[Svd Sslání Ducha svatého](#)

Odkaz na píse?

[Divné to v?ci dnes \(SV50\)](#)

[P?ij? již, Duchu svatý, p?ij? k nám](#)

[Pr?ijd? jiz?, pr?ijd?, Duchu stvor?iteli, Duchu smí?ení](#)

[Nás zavolal jsi, Pane \(BTS47\)](#)

[Novou píse? \(SV224\)](#)

[Nuž všichni z srdce pravého Ježíše chvalme](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 2](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 2,1–41](#)